

Handläggare
Pia Lindman
Telefon: 08-50808418**Till**
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2026-05-20

Svar på skrivelse - Allvarliga uppgifter om sexualbrott och annan brottslighet inom hemtjänsten

Svar på skrivelse

Förvaltningens förslag till beslut

Kungsholmens stadsdelsnämnd godkänner stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Kungsholmens stadsdelsförvaltning bedömer liksom äldreförvaltningen att det inte är möjligt att helt kunna eliminera brottsliga handlingar inom äldreomsorgen med rutiner, kontroller och tillsyn. Vissa åtgärder kan dock minimera risken för dem. Äldreomsorgens verksamheter begär exempelvis att medarbetare vid nyanställning visar upp utdrag från polisens belastningsregister. Utdraget visar påföljder för flera brott innefattar även åtal som väckts för dessa brott, vilket ger arbetsgivaren en fördjupad möjlighet att bedöma personens bakgrund och lämplighet. Dock utgör registerutdragen endast en del av bedömningen. Därutöver behöver arbetsgivaren vara noggrann i den övriga bedömningen av medarbetares lämplighet, exempelvis genom referenstagning innan anställning samt genom ett närvarande och lyhört ledarskap under anställningen. Detta för att tidigt fånga upp signaler om risker för missförhållanden. Vid misstanke om brott att ska kunden eller anhöriga göra en polisanmälan. Alla verksamheter inom vård och omsorg omfattas av lagstadgad rapporteringsskyldighet enligt Lex Sarah, vilket innebär att personal ska rapportera och utreda missförhållanden.

Äldreförvaltningen, som ansvarar för kravställningen, i form av att ta fram förfrågningsunderlag, uppdragsbeskrivningar och riktlinjer, inom äldreomsorgen ser inte att det saknas några särskilda rutiner eller kontroller för att motverka sexuella övergrepp inom hemtjänsten.

Bakgrund

Sverigedemokraterna har lämnat en skrivelse om allvarliga uppgifter om sexualbrott och annan brottslighet inom hemtjänsten.

Ärendet

Sverigedemokraterna riktar ett antal frågor till Kungsholmens stadsdelsförvaltning om säkerheten inom hemtjänsten. I skrivelsen efterfrågas vilka slutsatser som dragits av uppmärksammade sexual- och egendomsbrott, hur tryggheten för äldre ser ut idag samt vilka rutiner som finns för kontroll och uppföljning av medarbetare, även hos privata utförare. Vidare ställs frågor om hur brott förebyggs i samarbete med den politiska majoriteten och hur äldre och deras anhöriga på ett tryggt sätt kan anmäla misstänkta övergrepp eller andra missförhållanden. I skrivelsen ställs följande frågor:

1. Slutsatser av den uppmärksammade problematiken
Vilka slutsatser har stadsdelsförvaltningen dragit av de uppgifter som framkommit om sexualbrott och egendomsbrott inom hemtjänsten, både nationellt och lokalt?
2. Trygghet och säkerhet i hemtjänsten
Hur bedömer stadsdelsförvaltningen i dag säkerheten och tryggheten för äldre som tar emot hemtjänstinsatser i stadsdelen?
3. Kontroller och uppföljning av personal
Vilka rutiner finns för bakgrundskontroller, lämplighetsbedömning och kontinuerlig uppföljning av hemtjänstpersonal, inklusive tim- och visstidsanställda, och hur säkerställs att motsvarande krav och kontroller tillämpas även hos privata hemtjänstutförare som finansieras av kommunen?
4. Förebyggande arbete och ansvar
Hur arbetar stadsdelsförvaltningen, tillsammans med den politiska majoriteten, för att förebygga sexualbrott och andra allvarliga brott inom hemtjänsten?
5. Möjlighet att slå larm
Hur ges äldre och deras anhöriga möjlighet att på ett tryggt, tillgängligt och förtroendeskapande sätt anmäla misstänkta övergrepp, stölder eller andra missförhållanden inom hemtjänsten?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreomsorgsavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp. Rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet har beretts möjligheter att lämna synpunkter i ärendet.

Jämställdhetsanalys

Sexuella övergrepp påverkar kvinnor och män olika eftersom majoriteten av offer är kvinnor och män är förövare men rollerna

kan också vara de omvända. Händelser där någon i tjänst utövar sexuellt våld över en omsorgstagare i beroendesituation kan skada offret på många sätt, bland annat beröva grundtryggheten och tilliten till dem som ska hjälpa en.

Förvaltningens synpunkter och förslag

1. Slutsatser av den uppmärksammade problematiken

Sexuella övergrepp är ett brott och medarbetare som utsätter äldre inom hemtjänsten för övergrepp begår brott. Förvaltningen bedömer att det inte är möjligt att helt kunna eliminera brottsliga handlingar inom äldreomsorgen med rutiner, kontroller och tillsyn. Vissa åtgärder kan dock minimera risken för dem.

2. Trygghet och säkerhet i hemtjänsten

Äldreförvaltningen, som ansvarar för kravställningen för hemtjänstutförare, i form av att ta fram förfrågningsunderlag, uppdragsbeskrivningar och riktlinjer, inom äldreomsorgen ser inte att det saknas några särskilda bestämmelser, rutiner eller kontroller för att motverka sexuella övergrepp inom hemtjänsten. Det ställs redan idag krav på chefers kompetens till exempel att ha adekvat utbildning, lång och praktisk erfarenhet av operativ arbetsledning. Medarbetarna ska i sin tur ha undersköterskeutbildning (1500 p) eller vara vårdbiträde (800 p).

3. Kontroller och uppföljning av personal

Det är obligatoriskt enligt lag för den som erbjuds arbete, uppdrag eller praktik inom äldreomsorgen att visa upp ett utdrag från både belastnings- och misstankeregistret. Bestämmelserna gäller oavsett driftsform. Utdragen visar om personen har fått påföljder eller åtalats för en mängd olika brott: Mord, dråp, misshandel, grov misshandel, människorov, människohandel, människoexploatering, olaga frihetsberövande, olaga tvång, olaga hot, olaga förföljelse, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, alla sexualbrott, stöld, inbrottsstöld, rån, grovt rån, bedrägeri, grovt bedrägeri, utpressning, hets mot folkgrupp, barnpornografibrott, narkotikabrott (även förberedelse, stämpling och underlåtenhet att avslöja brott), brott mot lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor, penningtvätt, vapenbrott och terroristbrott. Därmed har arbetsgivaren en fördjupad möjlighet att bedöma personens bakgrund och lämplighet.

4. Förebyggande arbete och ansvar

Ett utdrag från registren utgör endast en del av bedömningen om en person är lämplig för arbetet. Ett brottsligt förflutet innebär inte ett förbud mot att anställa personen och även en ostraffad person kan tidigare ha begått brott eller komma att göra det framöver. Därför behöver arbetsgivaren vara noggrann i den övriga bedömningen av medarbetarens lämplighet. Det handlar exempelvis om att ta referenser vid nyanställning och att lära känna medarbetare som redan är anställda. En närvarande och lyhörd arbetsledare och chef kan fänga upp signaler såväl från personalgruppen som från de äldre och deras anhöriga. Regelbundna diskussioner och reflektioner utifrån värdegrunden på arbetsplatsen kan ge en fördjupad uppfattning av medarbetares förhållningssätt. Även en låg omsättning bland medarbetare och kontinuitet skapar ofta tillit och stabilitet, både i arbetsgruppen och hos de äldre, och kan förebygga missförhållanden.

5. Möjlighet att slå larm

Hemtjänstutförarna har ett ansvar för att följa upp verksamheten med egenkontroller för att förebygga avvikelser och missförhållanden. Äldre personer och deras anhöriga kan anmäla misstänkta övergrepp, stölder eller andra missförhållanden inom hemtjänsten genom att kontakta ansvarig hemtjänstutförare. Vid misstanke om brott ska kunden eller anhöriga göra en polisanmälan. Alla verksamheter inom vård och omsorg omfattas av lagstadgad rapporteringsskyldighet enligt Lex Sarah, vilket innebär att personal ska rapportera och utreda missförhållanden. Anhöriga, ställföreträdare och ombud har en viktig funktion i att

uppmärksamma och anmäla brister när den enskilde själv har begränsade möjligheter att göra det.

Förvaltningen bedömer att alla de nuvarande kraven och krav på registerutdrag tillsammans ger goda förutsättningar för en fungerande lämplighetsbedömning. Att helt kunna förutse vem som eventuellt ska begå sexualbrott inom hemtjänsten är dock omöjligt oavsett rutiner och kontroller.

Förvaltningen föreslår att Kungsholmens stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Lena Slotte
Avdelningschef
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelse från Sverigedemokraterna

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2026-05-04
Helena Lindström Slotte, Avdelningschef	2026-05-04